

Ballett „Vihm detsembris“ –

kummardus Frédéric Chopini muusikale

TEKST KERTTU PILISTE

FOTO MARIS SAVIK, VIRGE RATASEPP

Hooaja 2023/2024 kevadel jõuab Vanemuise väikese maja lavale ballett „Vihm detsembris“, mille esietendusega tähistab Vanemuise ballett 85. aastapäeva. Lavastus on inspireeritud helilooja Frédéric Chopini muusikast ja eluloost ning kujutab tema ja prantsuse naiskirjaniku George Sandi armastuslugu. Romantismiaja suurkujude maailma toob publiku ette noor Saksamaal tegutsev koreograaf ja endine Hamburgi Balletiteatri tantsija Kristina Paulin, kes on nii balleti lavastaja-koreograaf kui ka kunstnik. Vanemuise balletitrupi kõrval on laval pianist Margus Riimaa, kelle esituses kõlab Chopini tundeline ja habras muusika.

Frédéric Chopini poolehoiu võitis viimaks George Sandi kirjutatud pikk, avameelne kiri Chopini heale sõbrale, milles kirjanik analüüsis üksipulgi oma tundeid helilooja vastu. Nädal pärast kirja saatmist kohtusid Sand ja Chopin Pariisis ning veetsid seal koos kogu 1838. aasta suve.

Prantsuse romantismiaja kirjaniku George Sandi sünninimi oli Aurore Dupin. Pärast Nohant'i külas veedetud lapsepõlve ja noorelt sõlmitud abielu kolis ta 1831. aasta hakul ilma abikaasata Pariisi, kus jagas oma elu üliõpilase Jules Sandeau'ga. Ühiselt valmisid mitmed artiklid, mis avaldati ajalehes Le Figaro pseudonüümi Jules Sand all. Naisel oli mehest tunduvalt rohkem kirjanikuambitsiooni ning peagi jätkas ta üksi tööd romaania kirjanikuna. Naisi tolle-aegses ühiskonnas tõsiselt ei võetud, seetõttu võttis Aurore endale meespseudonüümi George Sand ja vallutas selle nime all peagi prantsuse kirjandusmaastiku.

Umbes samal ajal tegi muusikamaailmas tähtselendu noor poola päritolu pianist ja helilooja Frédéric Chopin. Ta ilmutas juba lapsepõlves suurt muusikalist annet ning pärast õpinguid Varssavi konservatooriumis suundus ta Viini uusi kogemusi omandama. 1831. aasta suvel kolis Chopin Pariisi, kus ta tutvus Ferenc Liszti, Hector Berlioz'i ning mitme teise noorema generatsiooni heliloojaga.

Ehkki nii Frédéric Chopin kui George Sand olid Pariisi kultuurinimeste ringkonnas aktiivsed ning Sand suhtles ka poola pagulastega, kohtusid nad alles mitu aastat hiljem, 1836. aastal Marie d'Agoult' salongis peetud muusikaõhtul. Tookord sel kohtumisel ei jätanud kumbki teisele

eriti säravat esmamuljet. Chopin oli parasjagu üle saamas armastusest lapsepõlvesõbra Maria Wodzińska vastu ning Sandi vaevas karidel suhe advokaadi ja poliitaktivisti Michel de Bourges'iga.

1838. aastal kohtusid Sand ja Chopin taas ühel salongiõhtul, selleks ajaks olid mõlema armulood lõppenud ning Sand oli Chopinist ja tema muusikast vaimustuses. Kuigi ta kutsus noort heliloojat korduvalt külla oma kodukohta Nohant'i, jäi Chopin tagasihoidlikuks. Chopini poolehoiu võitis viimaks Sandi kirjutatud pikk, avameelne kiri Chopini heale sõbrale, milles kirjanik analüüsis üksipulgi oma tundeid helilooja vastu. Nädal pärast kirja saatmist kohtusid Sand ja Chopin Pariisis ning veetsid seal koos kogu 1838. aasta suve. Nii sai alguse üheksa aastat kestnud suur armastuslugu, mille võtmehetked jõuavad Kristina Paulini lavastajakäe all Vanemuise balletilavale.

Kristina Paulin on noor koreograaf, kes ammutab inspiratsiooni muusikast, kirjandusklassikast ja biograafiatest. Ta on lavastanud lisaks Saksamaa teatritele Kasahstanis, Slovakkias, Ühendkuningriigis ja Itaalias. Salzburgi Riigiteatris Chopini-teemalisel balletiõhtul maailma esiettekande saanud „Vihm detsembris“ tuuakse siinse publiku ette koos värskelt loodud teise vaatusega, mis süüvib lähemalt ka Chopini sisemaailma.

Vastab lavastaja-koreograaf Kristina Paulin:

Kuidas sündis otsus jutustada Chopini ja Sandi lugu?

Mu ema, kes on ühteaegu mu suurim toetaja ja suurim kriitik, rääkis mulle Frédéric Chopini ja George Sandi ilusast ja traagilisest armastusloost. Olin sügavalt liigutatud. Uuris ja lugesin nende elu kohta lähemalt ning see haaras mind niivõrd, et otsustasin selle mind puudutava loo lavale tuua. Algselt sündis idee Salzburgis: nimelt paluti mind Salzburgi Riigiteatri Chopini muusikale pühendatud kolmeosalise balletiõhtu „3x Chopin“ üheks koreograafiks.

Varasemates lavastajatöodes oled võtnud ainekst nii kirjandusest kui mütoloogiast, aga tegeled paljuski ka metafooride kujutamisega laval. Kuidas väljendub see balletis „Vihm detsembris“?

Püüan selle lavastusega pakkuda publikule oma nägemuse Chopini ja seeläbi ka George Sandi eluloost. Ehkki lavastus on suures ulatuses nende elulugudest inspireeritud, ei järgi see tingimata ajaloolist tõde, vaid tõlgendab valitud hetki nende eluteel. Proovin mõista, mida need inimesed konkreetsete sündmuste ajal tunda võisid, ning kujutlusvõime toel lugu värvikamalt jutustada.

Mis puutub metafooride kujutamisse, siis olen loonud sellesse balletti Chopini eluga seonduvaid abstraktsemaid nähtusi kehastavad rollid, nagu Chopini muusika ja teda hilisemas elus vaevanud haigus. Tegu ei ole otseselt tegelaskujudega, vaid nende representatsiooniga.

Ehk avaksid veidi Chopini muusika tegelaskuju?

Lavastuses toimib Chopini muusika kohati Chopini teisikuna. Usun, et muusika oli niivõrd

suur osa Chopini elust, et see kujunes lahutamatuks osaks tema isikust ning järgnes talle kõikjal. Sellesse rolli on kätketud tema inspiratsioon ja pühendumine. Chopini tugevaim side maailmaga on muusika, mida ta armastab ning milles ta tunneb end kõige mugavamalt ja kindlamalt.

Oled ka selle balleti lavakujunduse autor. Kuidas su loomingu protsess välja näeb – millest alustasid?

Lavastuse „Vihm detsembris“ kujunduse loomisel lähtusin suures osas George Sandi majast Nohant'i külas Prantsusmaal. Just selles paigas elas Sand oma kahe lapsega ning seal elas ka Chopin, kui ta Sandiga koos oli. Loomulikult on George Sandi tegelik maja lava jaoks liiga suur. Niisiis olen lavale loodud ruumi võtnud Sandi maja arhitektuurist üle põhielemendid, mida tantsijad laval liigutada saavad, kaotamata samas seda, mis teeb maja äratuntavaks. See ruum areneb koos Chopini tegelaskujuga ja toetab tema emotsionaalset teekonda kogu elu jooksul. Ma ei tahaks veel kõiki detaile avaldada – kallid publik, kutsun teid teatrisse lõpptulemust vaatama!